

Handhavingsplan | januari 2015

Natura 2000 Vlakte van de Raan

Colofon

Uitgegeven door
Uitgevoerd door

Rijkswaterstaat
Peter Heslenfeld, Jeroen Ligtenberg (Rijkswaterstaat),
Marjan van Creij (EZ) en Marion Pros (Provincie Zeeland)
januari 2015
Definitief

Datum
Status

Inhoud

- 1 Inleiding – 7**
- 2 Doelen – 9**
- 3 Specificatie van de handhavingwerkzaamheden – 11**
 - 3.1 Vrijgestelde vergunningplichtige activiteiten mét specifieke voorwaarden – 11
 - 3.2 Gebruiksmonitoring in relatie tot handhaving – 11
- 4 Wijze van organiseren – 13**
 - 4.1 Toezicht, handhaving en sanctionering – 13
 - 4.2 Onderlinge samenwerking bevoegde gezagen en voortouwnemer – 14
- 5 Afspraken – 15**
- 6 Financiering – 17**

1 Inleiding

Voor de beheerplannen Natura 2000 is de Natuurbeschermingswet 1998 (NB-wet) de basis voor de handhaving. Handhaving is er op gericht dat de regels en voorwaarden uit het Natura 2000-beheerplan Vlake van de Raan worden nageleefd. Het bevorderen van de naleving van deze regels en voorwaarden heeft tot doel de instandhoudingsdoelen van het Natura 2000-beheerplan Vlake van de Raan te realiseren.

Of een activiteit al dan niet vergunningplichtig is, is bepaald door het daartoe bevoegde gezag in de zin van de NB-wet. In dit geval zijn dat het ministerie van Economische Zaken (EZ) en de Provincie Zeeland. Bepaald is dat het Natura 2000-beheerplan Vlake van de Raan voorwaarden meegeeft aan een drietal activiteiten, te weten vaargeulbeheer in de Wielingen, onderwatersuppleties in het Oostgat nabij Westkapelle en visserij met vaste tuigen (staandwantvisserij).

Er zijn uiteraard meer activiteiten in de Vlake van de Raan plaats. Hiervoor is geconcludeerd dat ze of niet direct geregeld worden in het beheerplan (denk aan uiteenlopende visserij-activiteiten met hun eigen vergunningenregime, zeker ook met het oog op de 3 onderzoeksgebieden in Vlake van de Raan) of niet leiden tot effecten op de instandhoudingsdoelstellingen en daarom vergunningvrij zijn. Denk voor deze laatste categorie aan beroepsscheepvaart, sportvisserij en de meeste vormen van recreatie.

2 Doelen

Het handhavingsdoel in relatie tot het Natura 2000-beheerplan Vlake van de Raan is te voorkomen dat bepaalde gebruiksactiviteiten het realiseren van de instandhoudingsdoelen van het beheerplan in de weg staan.

3 Specificatie van de handhavingwerkzaamheden

3.1 **Vrijgestelde vergunningplichtige activiteiten mét specifieke voorwaarden**

Er zijn drie vergunningplichtige activiteiten waarvoor het beheerplan vrijstelling geeft onder specifieke voorwaarden (categorie 2):

- **Beheer en onderhoud van de vaargeul Wielingen**
Dit is een activiteit waarvoor een NB-wetvergunning is verstrekt met een geldingsduur tot 31 december 2020. Op het moment dat de beheerplannen van Westerschelde-Saeftinghe¹ en Vlakte van de Raan onherroepelijk in werking treden, wordt het vaargeulbeheer van de Wielingen in de beheerplannen onder voorwaarden vrijgesteld van de NB-wetvergunningplicht (categorie 2). Deze vrijstelling onder voorwaarden leidt niet tot materiële verandering ten opzichte van de voorwaarden in de vergunning. De vaargeul Wielingen moet worden onderhouden (voldoende diep zijn) om het scheepvaartverkeer van en naar de haven van Antwerpen mogelijk te maken. De vaargeul wordt daarom frequent gebaggerd. Het vrijgekomen materiaal wordt vervolgens gestort in een daartoe aangewezen stortlocatie. Beide activiteiten (baggeren en storten) vinden plaats in Vlakte van de Raan.
- **Onderwatersuppleties in het Oostgat nabij Westkapelle**
Suppletiezand wordt buiten de Vlakte van de Raan gewonnen en wordt gesuppleerd op de geulwand van het Oostgat. Dit gebeurt in het kader van onderhoud van de kust. Gemiddeld vindt dit eens in de vier jaar plaats.
- **Staadwantsvisserij**
Een staadwant is een passief vistuig dat bestaat uit een van drijvers voorziene bovenpees en een verzwaarde onderpees met daartussen één- of meerwandig netwerk. De staadwantsvisserijen kunnen onderling behoorlijk variëren in nettypen en methoden (zoals maaswijdtes, hoogtes, netposities, lengten). Staadwantsvisserij met mogelijke effecten op de bruinvis (waarvoor een verbeterdoel geldt) bestaat in de Vlakte van de Raan met name uit visserij op tong en kabeljauw. Voor deze typen visserij geldt een maximale toegestane netlengte van respectievelijk 15 en 5 km. Deze beperking van netlengten wordt vastgelegd op basis van de Visserijwet middels een wijzigingsregeling.
Bovendien moeten staadwantsvissers op kabeljauw en griet in bepaalde maanden pingers gebruiken, waarmee bruinvissen worden gewaarschuwd voor de netten.

3.2 **Gebruiksmonitoring in relatie tot handhaving**

Er zijn gebruiksactiviteiten waarvan in het beheerplan is vastgesteld dat ze in de huidige vorm geen invloed hebben op de instandhoudingsdoelstellingen. Dit noemen we in het beheerplan 'Activiteiten die niet NB-wetvergunningplichtig zijn' (zie bijlage 1 in het beheerplan). Hiervoor geldt dat ze ongewijzigd kunnen doorgaan omdat ze, ook na cumulatie met de effecten van andere activiteiten, nooit tot een verslechtering of significante verstoring van de instandhoudingsdoelstellingen leiden. In Vlakte van de Raan betreft dit bijvoorbeeld beroepsscheepvaart, sportvisserij en alle huidige vormen van recreatie (motorboten, zeilboten, duiken, kano's, surfen etcetera) met uitzondering van evenementen met powerboats en speedboten.

¹ Voor het vaargeulonderhoud verder landinwaarts in de Westerschelde (buiten de Wielingen) wordt verwezen naar het Natura 2000 beheerplan voor het gebied Westerschelde-Saeftinghe.

Belangrijke voorwaarde om aan deze activiteiten geen voorwaarden te verbinden, is dat de intensiteit niet aanzienlijk toeneemt. Voor geen van de activiteiten wordt een zodanige autonome groei voorzien dat hiermee de instandhoudingsdoelstellingen in het geding zouden zijn. Daarom wordt er niet actief ingezet op het monitoren van de gebruiksactiviteiten in de Vlake van de Raan. Wel zal Rijkswaterstaat, als voortouwnemer van het beheerplan, gedurende de uitvoering alert zijn op mogelijke ontwikkelingen in het gebied (gebruiksveranderingen), zich hierover laten informeren door de bevoegde gezagen en - indien nodig - overgaan tot het instellen van gebruiksmonitoring. Dit gaat in overleg met de bevoegde gezagen, zeker als het om aanvullende inspanningen gaat waarover nadere afspraken moeten worden gemaakt. Enkele hulpmiddelen die Rijkswaterstaat kan inzetten zijn onder andere de recreietellingen die de Provincie Zeeland voor enkele aanpalende gebieden driejaarlijks laat uitvoeren en MARIN gegevens over de scheepvaartintensiteit. Rijkswaterstaat zich laten regelmatig laten bijpraten door de bevoegde gezagen in het gebied over de voortgang van vergunningverlening en handhaving.

4 Wijze van organiseren

4.1 Toezicht, handhaving en sanctionering

Naleving kent 3 stappen: toezicht houden, handhaven en sanctioneren. Toezicht is het waarnemen/constateren of aan de voorwaarden wordt voldaan. Handhaving is aan de orde als wordt geconstateerd dat niet aan de voorwaarden wordt voldaan. Bevoegd gezag kan overgaan tot sanctioneren als overtredingen voortduren of als er sprake is van een incident/overtreding waar, gelet op de aard ervan, direct tegen moet worden opgetreden (denk aan het opleggen van een dwangsom - bestuursrechtelijke aanpak - of het opmaken van een proces-verbaal - strafrechtelijke aanpak).

Toezicht houden en het vrijblijvend aanspreken van overtreders kan door de vertegenwoordigers van alle bevoegde gezagen (dus zowel Provincie als het ministerie van EZ en Rijkswaterstaat) of door de (Rijks)politie. Het bevoegd gezag voor de vergunningverlening (ministerie van EZ of Provincie Zeeland) is ook het bevoegd gezag dat bij overtreding overgaat tot handhaving.

Voorafgaand aan de trits toezicht, handhaving en sanctionering is ook de inzet op informatievoorziening en voorlichting van gebruikers/betrokkenen nuttig. Communicatie kan preventief werken: als gebruikers begrip hebben voor de doorwerking van het beheerplan en weten wat dat betekent voor hun eigen handelen, is handhaving mogelijk zelfs overbodig.

In de NB-wet is opgenomen dat het bevoegd gezag ligt bij gedeputeerde staten van de Provincie of in een aantal gevallen bij de minister van Economische Zaken. In het Besluit vergunningen Natuurbeschermingswet 1998 is opgenomen hoe de verdeling van bevoegd gezag plaats vindt. Hierin worden specifieke activiteiten benoemd waarvoor de minister bevoegd is tot vergunningverlening. Dit zijn veelal zaken van nationaal belang of gerelateerd aan nationaal beleid zoals de schaal- en schelpdier visserij. Voor overige activiteiten geldt dat het bevoegde gezag afhankelijk is van de locatie van de activiteit. De Vlake van de Raan is gedeeltelijk gelegen binnen de Provincie Zeeland en gedeelte buiten provinciaal ingedeeld gebied. Afhankelijk van waar de activiteit geheel of grotendeels plaats vindt is de minister of de Provincie bevoegd voor vergunning verlening. Een aanvraag voor een vergunning kan daarom ingediend worden bij de Provincie of bij het ministerie van EZ. Deze organisaties zullen dan de behandeling van de vergunning coördineren:

De **Provincie Zeeland** is op moment van schrijven vergunningverlener voor de onderwatersuppleties ter hoogte van Westkapelle. De Provincie hanteert een meldingsplicht, 2 weken voorafgaand aan de activiteit. De aanvrager, in dit geval Rijkswaterstaat, zal tijdig melding moeten doen, zodat de vergunningverlener kan beoordelen of actief toezicht wordt gehouden en welke vorm passend is. Rijkswaterstaat besteedt de werkzaamheden uit aan een aannemer, waarbij de voorschriften onderdeel uitmaken van het contract. Rijkswaterstaat organiseert zelf het toezicht op naleving van het contract, dus ook op de in het contract opgenomen voorschriften uit het beheerplan. Op basis hiervan kan Rijkswaterstaat zich richting de Provincie Zeeland (toezichthouder/vergunningverlener) verantwoorden.

Ministerie van EZ is de vergunningverlener in het kader van de NB-wet voor de beheer- en onderhoudswerkzaamheden in de vaargeul Wielingen die door het gewest Vlaanderen worden uitgevoerd.

Handhaving van mitigerende maatregelen voor staandwantsvisserij vindt plaats door de **Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit** (NVWA). De handhaving heeft onder meer betrekking op visserij. Het ministerie van EZ is hiervoor bevoegd gezag. Deze handhavingsactiviteiten maken onderdeel uit van het Handhavingsplan Noordzee dat NVWA jaarlijks opstelt. Toezien op de naleving is niet slechts het belang van het ministerie van EZ, maar ook van de visserijsector zelf. Daarom overlegt het ministerie van EZ ook met vertegenwoordigers van de sector over de voorlichting.

Veel vergunningplichtige activiteiten zijn buiten het beheerplan Vlake van de Raan gelaten. Voor zover de activiteiten wel van invloed kunnen zijn op de instandhoudingsdoelstellingen van het beheerplan Vlake van de Raan, geeft het beheerplan een toetsingkader mee voor vergunningverlening. Deze zijn in het beheerplan opgenomen.

4.2 Onderlinge samenwerking bevoegde gezagen en voortouwnemer

Voor een goede handhaving is registratie van gebeurtenissen, incidenten en overtredingen van groot belang. Een toenemend aantal gegevens geeft inzicht in naleving van wet- en regelgeving (praktijkervaring). Handhavingsgegevens stellen het bevoegd gezag in staat steeds beter de inzet te plannen, naar aard, tijd en plaats.

Gezien de geringe omvang en aard van activiteiten waarop toezicht en handhaving van toepassing is, spreken we in dit beheerplan (in tegenstelling tot bijvoorbeeld de beheerplannen Deltawateren en Voordelta) niet over een 'handhavingsstrategie' of 'programmatisch handhaven'. Wel zoekt Rijkswaterstaat als voortouwnemer van het beheerplan actief afstemming met de bevoegde gezagen, te weten Provincie Zeeland en ministerie van EZ. In het kader van de uitvoering van het beheerplan vraagt Rijkswaterstaat jaarlijks om hun bevindingen (vergunningverlening en handhaving rondom ondermeer vaargeulbeheer, visserij, evenementen met speedboten). Met de informatie over de afgegeven vergunningen en de nalevingsinspanning (zowel toezicht, handhaving als sanctionering), het aantal en type overtredingen en de wijze van afhandeling kan worden bepaald welke aanvullende inspanningen moeten worden verricht. Voorzien is om rond het 4e jaar van uitvoering een tussentijdse rapportage op te stellen op basis waarvan ook de bestuurders worden geïnformeerd. Rijkswaterstaat initieert en regisseert dit.

5 Afspraken

- Ieder bevoegd gezag is verantwoordelijk voor een adequate opzet en uitvoering van vergunningverlening en bijbehorende handhaving.
- De bevoegde gezagen leveren jaarlijks een beknopte rapportage over de vergunningverlening en handhaving aan. Rijkswaterstaat benadert de bevoegde gezagen hier actief over om bepaalde activiteiten af te stemmen of accenten in de handhaving te verleggen.
- Rond het vierde jaar van de uitvoering wordt een tussenrapportage opgesteld om de voortgang en de voorlopige resultaten in beeld te brengen en ook op bestuurlijk niveau te bespreken voor eventuele bijsturing. De informatie over vergunningverlening en handhaving is hiervoor een belangrijke bron. Rijkswaterstaat benadert de betrokken bevoegde gezagen hier actief over.
- Rijkswaterstaat en de bevoegde gezagen informeren elkaar over en weer als er zich opmerkelijke zaken voordoen of als omstandigheden in de vergunningverlening en handhaving (lijken te) wijzigen.
- Rijkswaterstaat laat zich periodiek informeren over de ontwikkelingen op het gebied van handhaving bij de andere beheerplannen, mede in relatie tot het jaarlijkse handhavingsplan voor de Noordzee (NVWA/Kustwacht). Als blijkt dat er consequenties zijn voor de handhaving in Vlakte van de Raan, dan wordt dit met de bevoegde gezagen afgestemd.

6 Financiering

De afstemmingsactiviteiten die nodig zijn in het licht van het Natura 2000-beheerplan Vlake van de Raan maken deel uit van de reguliere taken van de bevoegde gezagen. Er zijn dan ook geen kosten op te voeren in termen van capaciteit of middelen op het onderdeel handhaving met het oog op het beheerplan Vlake van de Raan.

Dit is een uitgave van:

Rijkswaterstaat
Ministerie van Infrastructuur en Milieu
Ministerie van Economische Zaken

Kijk voor meer informatie op
www.rijkswaterstaat.nl
of bel 0800 - 8002
(ma t/m zo 06.00 - 22.30 uur, gratis)

januari 2015 | ZD1014LC085